

Pernye András

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Egy hét

BUDAPEST HANGVERSENYTERMEIBEN

Osztályozás
Tárgy: 78 (064.5)
Hely:
Személy:

Szerző:

Forrás: Magyar Nemzet, 1959. dec. 19.

A KAMARAMUZSIKA JE-
GYEBEN állott a legutóbbi
hét hangversenyelete. Kitűnő
előadóművészek és együttesek
egész sorát hallottuk — a köz-
reműködők pusztá felsorolása
is oldalakat tölthetne meg.
Ezért csak néhány kiemelkedő
élményt rögzítünk az aláb-
biakban. Talán ennyiből is kiderül,
hogy e régebben mel-
lőzött, magasrendű zenei mű-
faj jelenleg hazánkban virág-
korát éli.

A NÉGY ÉVSZAZAD KA-
MARAMUZSIKÁJA sorozat
negyedik estje élesen vetette
fel modern Mozart-interpretá-
ciónk egyik alapvető problé-
máját. Amióta felfedeztük,
hogy Mozart nem az a rokokó-
lovag és csipkefinom szalonfi,
mint ahogyan a múlt század
gondolta, hanem alkotó-palet-

táján a tragédia legsötétebb
színei is szerepelnek, azóta a
Mozart-értelmezés egyolda-
lúan e sötét színeket, roman-
tikus (vagy praeromantikus)
vonásokat hangsúlyozza. A hí-
res nagy g-moll művek (szim-
fónia, vonósötös, zongora-
négyes) tökéletes előadásokban
csendülnek fel nálunk, de az
életörömöt sugárzó, gálans és
könnyed Mozart-művek na-
gyobb részét színtelen vagy ro-
mantikusan fátyolos tolmácsolás-
ban kerülnek a hallgatóság
elő. Az említett hangversenyen
az Esz-dúr zongora-brácsa-
klarinét-trió forró, romantikus
szerelmi vallomássá, majd meg-
panaszos könyörgéssé vált a
kitűnő előadók, Rados Ferenc,
Mauthner Anna és Kovács
Béla felfogásában. Pedig Moz-
zart e művet — ellenőrizhe-
tellen hiteles anekdota szerint
— kuglizás közben komponál-
ta és a kilenc hangból álló fő-
téma a kugli hábuinak számát
szimbolizálja. (Innen a »Kegel-
statt-trió«-elnevezés is!) Lehet,
hogy az anekdotából egy szó
sem igaz, de annyi bizonyos,
hogy az utolsó tétel élető ele-
me a játékos öröm, felszaba-
dult boldogság. Ezt pedig saj-
nos, hiába kerestük. Ugyanez
a romantikus felfogás viszont
teljesen helyénvalónak bizo-
nyult a négykezes f-moll fan-
tázia esetében, mely Rados
Ferenc és Bodonyi Anikó ki-
tűnő előadásában csendült fel.

ÚJ MAGYAR ZENEMŰVET
avatott a Bartók-terem közön-
sége a Tátrai-kvartett múlt
pénteki estjén: Sári Tibor I.
vonósnégyesét.

E mű alkotóját a kompozí-
ciós problémákkal merészen
szembenéző, tépelődő művész-
ként állítja elénk. Erről tanús-
kodik az első tétel keményen
megmarkolt drámai főtémája:
dacos unisono-képlet, melyből
fájdalmasan szakad ki a szü-
letni vágyó, lüktető melódia. A
brácsa megszólaltatta mellék-
téma sem lendül ki a kis
hangközök szoros kötelékéből,
csak a zárótéma konok disz-
zonanciái, szaggatott ugrásai old-
ják fel a kompozíció zárt von-
alát.

A háromrészes második tétel
fájdalmasan kromatizált, ellen-
pontos feldolgozásban részé-
sülő főtémája és a középrész
kánonikus forgómelódiaja
szintúgy a szigorú szerkesztés
törvényei szerint bomlik ki,
majd a zárótételben stilizált,
felszabadult duda-muzsikát
hallunk. Megfigyelésünk szer-
int ez utóbbi tette a legjobb

benyomást a közönségre: mint-
egy feloldotta, fellazította az
előző két tétel tépelődő, befelé
forduló hangvételét.

Sári művét helyenként ki-
méretlen következetesség és
őszinteség jellemzi, a hatásos-
ságot is aszkétikusan elutasít-
ja, éppen ezért nagy feladatot
ró előadókra és közönségre
egyaránt. Műve ennek ellenére
rendkívül figyelemre méltó
formai készségről és drámai
képzőerőről tesz tanúbizony-
ságot. Ugy érezzük, hogy má-
sodszori meghallgatás közelebb
hozná a közönséghez.

Ugyanezen az estén a »bécsi
klasszikus triász«, Haydn, Mo-
zart és Beethoven egy-egy
kvartettjét hallottuk.

Mozart oboanegyésének fű-
vőszólamát ezúttal Veress Ist-
ván adta elő. Imponáló techni-
kai felkészültsége csupán az
úgynevezett »Mozart-stacca-
tók«-at illetően hiányos.

A Tátrai-kvartett mind
Haydn, mindpedig Beethoven
(op. 59, F-dúr) vonósnégyesét
magas színvonalú előadásban
szóltatták meg. Talán a mű-
sor rendkívüli hosszúságának
tudhatjuk be, hogy a Beetho-
ven-mű utolsó tételé, a híres
»Thème russe« nem szólalhat-
ott meg a kívánt rusztikus
erővel.

IFJÚ ORGONAMŰVE-
SZÜNK, Klinda István nyi-
totta meg »Az orgonamuzsika
története« című sorozatot Fres-
cobaldi, Sweelinck, Buxtehude
és Bach műveivel.

Klinda nehéz és nem túl há-
lás feladatot vállalt magára e
javarészt ismeretlen művek
előadásával, de bizvást állít-
hatjuk, hogy vállálásának
nagymértékben eleget tett. Ér-
telmezése a stílus mély ismer-
etéről tanúskodik. Figyelmet
a barokk melódiák tiszta vo-
nalvezetésére összpontosította,

a variációs művek alapdalla-
mát a díszítőszólamoktól elé-
rő regisztrálással emelte ki. E
felfogás azonban Bach G-dúr
trioszonatájának előadásánál
nem vált be; az utolsó tétel-
ben ugyanis a két felső szólam
a kamaramuzsikái egység ro-
vására elvált az alsótól. Az F-
dúr Toccata és Fuga előadá-
sáért azonban feltétlenül meg-
kell dicsérmünköt, azzal a
megjegyzéssel, hogy pergő
technikája még javításra szo-
rul.

A KAMARATEREMBE is
ellátogattunk e héten. A Fil-
harmónia gyönyörű, modern
hangversenyterme alig több
mint egyéves fennállása óta
hétről hétre nagyobb számú
közönséget vonz és hovatovább
kamarazenekultúránk egyik
központjává fejlődik.

A szombati estén Gát József
csembalo- és clavichord-műsora
telt házat vonzott. Örömmel
tapasztaltuk, hogy a szakmai
közönség mellett nagy számban
voltak jelen a barokk mu-
zika »műkedvelő szerelme-
sei«, mivel őket is érdekelte az
évtizedek óta vajdó problé-
ma: modern, vagy korabeli
hangszeren játszunk a régi mu-
zsikát? A felelet természetesen
ezúttal sem volt egyértelmű, ez
azonban mit sem von le az
est zenetörténeti érdekességé-
ből.

Gát József a clavichord leg-
jobb magyar szakértője. Ez a
rendkívüli érzékenyséű hang-
szer — a mai zongorák őse —

elektromos erősítéssel ellátva
Gát keze alatt valóban bámu-
latosan újszerű hatást tett a
közönségre. Kár, hogy az elő-
adóművész indiszponáltsága
folytán Bach e-moll partitájá-
nak grandiózus első tételé, a
Tocatta nem szármalyhatott a
maga fantázia-szerűségében és
ezt a sajnálatos idegességet ta-
pasztaltuk Scarlatti szonátái-
nak csembalo-előadásánál is. A
számos Couperin-darab közül
a L'Arlequin és a Les Salyres
azonban teljes mértékben ki-
engesztelt bennünket. Ezen az
estén bebizonyosodott, hogy
Couperin műveinek csembalo-
előadásával a modern zongora-
interpretáció nem veheti fel a
versenyt.

AZ OSZI HANGVERSENY-
SZEZON a sokéves hagyó-
mánynak megfelelően Händel
Messiás-oratóriumával zárult.
Ez volt a hét egyetlen nagy-
zenekari estje. Nehéz hű képet
adni erről az előadásról, mivel
az első és a második rész kö-
zött szinte felfoghatatlan kü-
lönbség mutatkozott.

A nyitány bizonytalan in-
dítása nem sok jóval kecsge-
tett. Forrai Miklós karnagy
ugyanis csupán tempóbeli és
dinamikai elképzeléseit valósít-
otta meg; vezérlő akarata
azonban csodót mondott, amik-
or az első rész legszebb pasz-
torál-jeleneteinek színeit kel-
lett volna átszuggerrálnia a ze-
nekarra. A kórus is hűvös tar-
tókodással reagált a dirigens
szenvtelenségére.

A második rész azonban
egyszerre ugrásszerű javulást
hozott. Forrai kifejezőkésze-
lete igen gazdag a nagyvonalú
drámai hatásokban és külön
érzéke van az emelkedett ba-
rokk patosz kinyilvánítására.
A komorszépségű Largo-kórus-
tól így egyenes vonalban emel-
kedett a dráma a híres Halle-
luja-ig, melyet a hatalmas si-
kerre való tekintettel meg kel-
lett ismételni.

Még néhány szót a közremű-
ködőkről.

Az est fénypontja ezúttal is
Réti József volt. Az oratórium
műfajában való jártasságát,
csodálatosan hajlékony tenor-
hangját csak superlatívuszok-
ban lehet méltatni. A legki-
sebb recitativója is élményt je-
lentett a drámai formálás tö-
kéletességével és azzal a kész-
ségével, hogy tenorszólamát
valóban szerepnek fogja fel
színpadi értelmében is.

Gyurkovics Mária produk-
ciójának problémáival külön
kellene foglalkoznunk. Kiváló
művésznőnk ugyanis sajnála-
tosan formájában alul szerepelt.
Tiszay Magda előttünk ismer-
etlen okból szintúgy vissza-
szorítottan énekelt és csak
pillanatokra csillant fel híres,
telt alt-hangja. A basszus-
szólamot éneklő Horváth László
első-részbéli áriája jól sike-
rült, bár szövegkifejtése nem
volt éppen kifogástalan.

Pernye András